

INSTRUKS FOR LOKALT GITT EKSAMEN **DALANE**

Bjerkreim Egersund Lund Sokndal

LOKALT GITT EKSAMEN

Instruks for lokal eksamen er utarbeidet i tråd med Forskrift til Opplæringslova, kapittel 3 om vurdering. Instruksen er felles for Dalane regionen, som består av kommunene Lund, Sokndal, Egersund og Bjerkreim. Felles instruks vil være med på å kvalitetssikre vurderingsarbeidet og gjennomføringen av lokalt gitt eksamen, og være en del av kommunens forsvarlige system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene til loven er oppfylt. Jf. §13-10 i Opplæringsloven. Instruksen gjelder fra og med skoleåret 2010/2011.

Skoleeiers ansvar

Skoleeier har ansvaret for gjennomføring av lokalt gitt eksamen. For grunnskolen sitt vedkommende er kommunen skoleeier, jf. Forskrift til Opplæringslova, §3-29, "*Kommunen har ansvaret for gjennomføringa av alle lokale eksamenar*". Dette innebærer at skoleeierne i Dalane-regionen har ansvar for:

- Fastsetting av eksamensdager for lokalt gitt (muntlig) eksamen
- Oppnevning av sensorer til lokalt gitt eksamen
- Fastsetting av retningslinjer og føringer for gjennomføring av lokalt gitt eksamen.

Eksamensdagene bestemmes etter at datoene for skriftlig eksamen er offentliggjort, og dato for fellessensurmøtet for skriftlig eksamen er gjort kjent. Det er viktig for eksamensavviklingen at datoene fordeles slik at det er mulig for lærere å være faglærer ved egen skole, og ekstern sensor ved en annen skole i regionen.

Rammer for lokalt gitt eksamen

Dalane-regionen har fastsatt følgende rammer for lokal eksamen:

- 48 timer før eksamen får elevene melding om fag og tema som skal presenteres
- Rektor/skolen avgjør hvilken eksamensmodell (enkeltvis og/eller parvis) elevene skal kunne bruke til eksamen. Elev og faglærer bør være med på å bestemme hvilken modell som skal benyttes.

NB: Alle elever har rett til å ta prøven individuelt.

- Elevene har rett til veiledning fra faglærer under forberedelsestiden. Veiledningen er frivillig.

Eleven

Eleven skal kjenne til retningslinjene og rammene for lokalt gitt eksamen ved oppstart av tiende skoleår. Skolen må være oppmerksom på at arbeidsmåter som f.eks. mappevurdering/ portfolie og fastsetting av pensum (fagrapport) tilsier at elevene allerede på 8.trinn må ha kjennskap til deler av retningslinjene rundt lokalt gitt eksamen.

Eleven skal i løpet av ungdomsskolen ha gjennomført minst en prøveeksamen, og denne skal gjennomføres tilnærmet lik en reell eksamenssituasjon. Dette innebærer følgende:

- Eleven kjenner til retningslinjer og rammer for lokalt gitt eksamen
- Eleven har erfaring med å løse aktuell oppgavetype/oppgaveform
- Eleven har erfaring med hvordan veiledning under forberedelsestiden blir gitt
- Eleven har erfaring med presentasjonsverktøy (IKT-utstyr)

- Eleven har erfaring med eksamensmodellen. Eleven vet hvordan en i par/ skal samarbeide om å løse oppgaven, og hvordan stoffet skal presenteres for at alle på en best mulig måte skal få vist sin kompetanse
- Eleven vet hvilke kriterium de vil bli vurdert etter
- Eleven har fått kopi av fagrapporten
- Eleven og foresatte har mottatt skriftlig informasjon om retningslinjer for lokal eksamen, samt regler og rettigheter for klage på eksamenskarakteren,

Sensoroppnevning

Forskrift til opplæringsloven § 3-29 sier: " *Prøvesvara ved lokal eksamen skal vurderast av to sensorar, og den eine kan vere faglæraren til eleven. Dersom det er usemje om karakteren, avgjer den eksterne sensoren. Ved eksamen som krev eksaminator, skal den eine sensoren vere eksaminator*".

Dette innebærer følgende for kommunen:

- Ansvaret og arbeidet med å administrere sensoroppnevningen til lokal eksamen rullerer innen regionen. Eksamensdager, frister, prosedyre for registrering og oppnevning av sensorer, vil komme i egne skriv fra eksamensansvarlig kommune.
- Hver kommune/skole må registrere lærere som er villige til å påta seg sensoroppdrag. Kommunen må stille til rådighet like mange sensorer som de selv trenger for å gjennomføre lokalt gitt eksamen. Det er viktig at skolene avgir sensorer som til sammen dekker aktuelle eksamensfag, slik at en får en reell mulighet til å arrangere eksamen i de fleste fag. Tallet på sensorer skal regnes ut fra et gjennomsnittlig eksamensparti på ca.10 elever. Liste med lærere som er aktuelle for sensoroppdrag, sendes eksamensansvarlig kommune innen oppgitt dato.
- Ved fastsetting av eksamensdager må en ta hensyn til at mange lærere i eksamensperioden skal fungere som faglærer/eksaminator ved egen skole og dessuten brukes som sensor på ekstern skole.
- Kommunen/Dalane-regionen har ansvar for opplæring og kursing av sensorer i forbindelse med lokalt gitt eksamen.

Påmelding av elever til lokalt gitt eksamen

Kommunen/skolen har ansvar for påmelding av elevene til lokalt gitt eksamen, der trekking av eksamensfag er delegert til skolenivå/kommunenivå. Dette innebærer i praksis at skolen må gjøre følgende:

- Skolen setter opp grupper/eksamensparti på ca.10 elever. Skolen må på forhånd ha avklart med elevene hvilken eksamensmodell (individuell/par) som skal benyttes og hvem elevene skal samarbeide med hvis de velger parmodellen. Alle elever som tilhører samme parti, skal eksamineres i samme fag.
- Med utgangspunkt i skolens eksamenstrekk melder skolen sensorbehovet sitt til den kommunen som har ansvaret for sensoroppnevningen. Skolen får tildelt sensorer ut fra sitt ønske eller ut fra hvilke sensorer ansvarlig eksamenskommune har til rådighet. Mangel på sensorer i enkelte fag kan føre til at skolen må gjøre endringer i eksamenstrekket.

Eksamensrutiner for skolen

- Rektor ved skolen som mottar sensorer, har ansvar for å gi all nødvendig informasjon knyttet til eksamensavviklingen til rektor, ved skolen som avgir sensorer. Rektor sørger videre for at informasjonen blir gitt til de lærerne som skal fungere som sensorer.
- Rektor skal sørge for at informasjonen som sendes til sensorene, inneholder alle opplysninger som er nødvendig for å forberede gjennomføringen av eksamen:
 - o Prøvefag og prøvemodell
 - o Klasse/parti/grupper

- o Elevtall
- o Tidspunkt for prøven
- o Fagrapport
- o Nødvendig kontaktinformasjon
- o Tidspunkt for oppmøte
- Ved sykdom hos faglærer, kan rektor sette inn en annen lærer i rollen som eksaminator. Det er en forutsetning at læreren har undervist i faget og kjenner elevene. Før sperrefristen for elevene har gått ut, kan en ved sykdom hos faglærer eller sensor gjøre eventuelle endringer i trekket. Alle parter som berøres av dette må informeres.
- Dersom det ikke lar seg gjøre å gjennomføre eksamen på en forsvarlig måte, kan kommunen/skolen avlyse prøven for de elevene det gjelder.
- Sensor og faglærer må gjøres oppmerksom på at alle opplysninger som kan røpe trekkfag ved den enkelte skole, er konfidensielle helt fram til sperrefristen.

Fagrapporten

Faglærer skal utarbeide fagrapporten i samarbeid med elevene. Fagrapporten skal være av et slikt omfang at eleven får vist sin kompetanse i faget gjennom de eksamensoppgavene som blir utarbeidet på bakgrunn av rapporten. En bør derfor legge vekt på følgende:

- Rapporten skal inneholde **tilstrekkelig med fagstoff** (emner) slik at elevens kompetanse i faget kan måles. Dette kan ikke angis eksakt i antall sider, men må være slik at faglærer og oppnevnt sensor føler at stoffet er tilstrekkelig.
- Rapporten skal inneholde alle relevante opplysninger om tema, prosjekt og referanser til læremiddel, som er nødvendig for å sikre en god og forsvarlig gjennomføring av eksamen.
- Det skal fremgå av rapporten hvordan eleven har arbeidet for å nå kompetansemålene i læreplanen for faget.
- Eleven skal ha kjennskap til fagrapportens form og innhold senest en måned før eksamen tar til.

Eksamensoppgavene

- Faglærer har ansvar for å utarbeide temaoppgaver, ut fra 2 – 3 kompetansemål, som elevene skal presentere (10 min.).
- Faglærer gjør et utvalg av kompetansemål på forhånd, som de ulike elevene vil bli prøvd i etter presentasjonen (20. min.) for å vise en større bredde i faget. Elevene skal ikke gjøres kjent med disse på forhånd.
- Ved muntlig eksamen i fremmedspråk følger vi også i år oppsettet for forsøk fra i fjor.

Oppgavene må utformes slik at de står i forhold til den forberedelsestiden og de hjelpemidlene eleven får til rådighet under eksamen. Ekstern sensor skal se til at oppgavene gir tilstrekkelig grunnlag for å kunne vurdere elevens kompetanse slik denne står beskrevet i kompetansemålene i læreplanen og i fagrapporten. Faglærer og ekstern sensor må videre drøfte og ha en felles forståelse for de kriterier som skal ligge til grunn for vurderingen.

Forberedelsestiden

Skolen skal ha en plan for hvordan forberedelsestiden skal organiseres, slik at eleven vet hvor og når faglærer kan treffes. Eleven har rett på veiledning i forberedelsestiden, og skolen må av den grunn sørge for at faglærer i rimelig grad er tilgjengelig for eleven. Elever som ønsker å bruke hele eller deler av forberedelsestiden hjemme, kan gjøre dette etter avtale med faglærer. I forberedelsestiden må eleven få tilgang til nødvendige hjelpemidler for å løse eksamensoppgaven. Hjelpemidlene må være formålstjenelige og relevante for eksamen. Det er viktig å understreke at forberedelsestiden ikke inngår som en del av vurderingsgrunnlaget for fastsetting av karakter.

Under veiledning av eleven kan det være aktuelt:

- Å presisere prosedyrer som gjelder selve gjennomføringen av eksamen
- Å bidra til klargjøring og rett forståelse av eksamensoppgaven
- Å klargjøre forhold rundt vurderingskriteriene
- Å bidra til godt samarbeid og gode relasjoner i elevgruppen

Eksamensdagen

Rammene for muntlig eksamen skal normalt være inntil 30 minutt pr. elev. Elever som velger å gå opp i par vil til sammen disponere 60 min. På eksamensdagen skal eleven få mulighet til å dokumentere kompetansen sin, i forhold til målene i læreplanen for faget. Eleven skal også få anledning til å vise innsikt og forståelse, og sette kunnskapen sin inn i en helhetlig sammenheng. Både ekstern sensor og faglærer har plikt til å bidra til god kommunikasjon med eleven, og til å skape trygge forhold for eleven under eksamen.

Muntlig eksamen i fremmedspråk

Ved muntlig eksamen i fremmedspråk følger vi også i år oppsettet for forsøk fra i fjor.

Presentasjon 10.min.

- Eleven presenterer sitt tema (inntil 10 min.).
- Eleven skal kunne gjennomføre presentasjonen uten avbrytelser.
- Presentasjonsdelen skal ikke leses opp fra et ferdigskrevet manus, men framføres muntlig med utgangspunkt, i en kort disposisjon eller momentliste.
- Bruk av IKT, tavle, transparenter, bilder eller gjenstander kan brukes i framførelsen.
- Tiden som går med til klargjøring av utstyr som skal benyttes i eksamensrommet, regnes ikke som en del av eksamenstiden
- Hvis det under presentasjonen skulle oppstå tekniske problemer med skolen/elevens utstyr, må eleven likevel være forberedt på å kunna legge fram arbeidet sitt.

Dialog 20 min.

Det kan i starten her, hvis det er naturlig, stilles **noen få** spørsmål ut fra presentasjonen til oppklaring eller for å avslutte den og/eller for å få en glidende overgang til de neste kompetansemålene.

- Tiden brukes til samtale i faget med utgangspunkt de kompetansemålene faglærer og sensor har plukket ut.
- Faglærer er eksaminator. Ekstern sensor kan delta i eksaminasjonen med utdypende og avklarende spørsmål etter behov.

Ved parmodell doubles tiden.

Vurdering og fastsetting av karakter

Eleven skal vurderes individuelt, uansett hvilken eksamensmodell som er benyttet. Karakteren vurderes ut fra elevens prestasjoner, basert på de vurderingskriterier som alle parter på forhånd, har fått kjennskap til. Vurderingskriteriene skal være forankret i læreplanen for faget. Karakteren blir gjort kjent rett etter eksaminasjonen eller umiddelbart etter at en elevgruppe/parti er ferdig. Ekstern sensor skal begrunne karakteren som er satt.

Dokumentasjon

Ekstern sensor skal gjøre notater under eksaminasjonen for å kunne begrunne og dokumentere karakteren, og gjennomføringen av prøven. Notatene skal oppbevares i ett år. Disse notatene kan bli etterspurt som dokumentasjon på karaktersettingen i forhold til formelle feil, under gjennomføringen.

Karakterlister og avlønning

Skolen har ansvar for å administrere føring av karakterlister og avlønning knyttet til lokalt gitt

eksamen. Ekstern sensor skriver under karakterlistene ved avslutning av eksamensdagen. Rektor har det formelle ansvar for godkjenning av listene. Hvis en eller flere parter har innvendinger eller ureglementerte forhold de vil påpeke når det gjelder gjennomføringen av eksamen, skriver rektor protokoll over forholdet, og de involverte parter undertegner protokollen.

Det anbefales at skolen har rutiner for at ekstern sensor og faglærer leverer en kort rapport/skjema som evaluerer gjennomføringen av eksamen. Dette vil være med på å sikre kvaliteten på faglærer og sensors arbeid, og gi nødvendig informasjon for at skolen skal kunne iverksette, eventuelle forbedringstiltak.

All sensur blir honorert med timelønn utregnet av topplønn for lektor, kode 0966, dividert med 1687,5.

Klageprosedyre

Viser til forskrift i opplæringsloven § 5-10

Ved munnleg eksamen kan det berre klagast på formelle feil som kan ha noko å seie for resultatet. Ved klage på munnleg eksamen hentar rektor inn fråsegn frå sensor og eksaminator og sender desse fråsegnene og klagen saman med si eiga fråsegn til Fylkesmannen når det gjeld klagar i grunnskolen, og til fylkestinget eller den fylkestinget gir mynde som klageinstans, når det gjeld klagar i vidaregåande opplæring. Kopi av fråsegnene skal sendast til klagaren.

Dersom klagaren får medhald i klagen ved munnleg eksamen, skal karakteren annullerast, og klagaren har rett til å gå opp til ny eksamen. Dersom klagaren vel å gå opp til ny munnleg eksamen, skal prøvesvaret bedømmast av ein ny sensor.

Gjeld klagen prøve i trekkfag, skal det trekkjast fag på ny. Eleven skal få melding om faget, med same frist som ved ordinær prøve.

Skolen må ha følgende prosedyre ved klage på muntlig eksamen:

- Skolen skal motta skriftlig klage fra den eleven som fremmer klagen. Felles klage fra Gruppe, eller parti der alle parter har signert regnes ikke som klage. Eksamenskarakteren i muntlig er et enkeltvedtak med klagerett. Det er en forutsetning at det ligger til grunn formelle feil som kan ha påvirket resultatet, dersom eleven skal fremme en klage. Skolen har plikt til å veilede og gi eleven nødvendig informasjon, om lokalt gitt eksamen og sine rettigheter ved klage.
- Sammen med elevens klage legger skolen ved skriftlig uttalelse fra sensor, eksaminator og rektor. Det er viktig at uttalelsene gir et godt og beskrivende bilde av eksamenssituasjonen, og at det blir svart på det eleven klager på.
- Elever som får medhold har rett på ny prøve. Av praktiske grunner er det rimelig å tilby eleven dette på høsten. Skolen må selv organisere alle praktiske forhold rundt en ny prøve, med de samme regler for gjennomføring som sist.

Formelle feil kan blant annet være: Inhabilitet, feil ved oppnevning av sensor, feil knyttet til eksaminasjonen, gjeldende regler for karaktersetting er ikke fulgt, eleven kjenner ikke vurderingskriteriene, eksamensoppgavene er ikke innenfor læreplanens mål, eleven får ikke bruke den tiden han/hun har krav på, eleven blir avbrutt av forstyrrelser, eleven er ikke informert om den delen av eksamensinstruksen som berører dem, eller eleven møter en organisering rundt eksamensavviklingen han/hun ikke er blitt informert om på forhånd, eller har prøvd tidligere.